

RIZULTAT TAL-ĦSARA LI SARET

EDWARD SCICLUNA /Ministru għall-Finanzi

Matul din il-gimgha, żewġ *Rating Agencies* Fitch u Standard and Poor's ħarġu riziżultati wieħed fuq bank bank partikolari (BOV) u l-ieħor fuq l-andament tal-ekonomija Maltija. L-Aġenzija Fitch ħalliet il-grad għall-Malta A+ b'*outlook* stabbli filwaqt li kkonfermat li l-ekonomija se tibqa' tikerber u b'saħħitha.

Dawn ir-*Rating Agencies* internazzjonali, jaslu biex joħorġu dan it-tbassir dwar l-ekonomija tal-pajjiż billi jiltaqgħu ma' setturi u operaturi, kemm pubbliċi kif ukoll privati, u jitlobu informazzjoni, statistika u taġħrif ieħor li jwassalhom biex jagħmlu it-tbassir tagħhom. Bħala Ministeru għall-Finanzi, ikollna laqgħat ma' dawn l-Aġenziji, kemm f'Malta kif ukoll ġewwa Washington waqt il-laqgħat li jsiru mill-Bank Dinji u l-Fond Monetarju Internazzjonali.

It-tbassir ekonomiku fuq Malta mogħti minn Fitch, mhux biss ħalla il-grad ta' A+, iżda meta tkellem fuq il-ġejjieni, ikkummenta li Malta se tkompli timxi fuq it-tkabbar ekonomiku li qed jiġi rreġistrat u għalhekk hemm stabbiltà fl-andament ekonomiku tal-pajjiż. Dan huwa riziżultat li jkompli jattira investituri barranin li jinvestu ġewwa pajjiżna u għalhekk ikompli jinholoq aktar xogħol u aktar ġid għall-poplu Malti u Għawdxi.

Aġenzija oħra li ħarget b'analizi tagħha, kienet dik

ta' Standard and Poor's. Din id-darba, din l-aġenzija ta l-analizi tagħha, mhux fuq l-andament ekonomiku ta' pajjiżna, iżda l-analizi kienet tiffoka fuq bank partikolari – dak tal-Bank of Valletta (BOV). Fost analizi oħra, l-Aġenzija Standard and Poor's, tispeċjalizza wkoll f'analizi ta' banek ewlenin li joperaw fid-diversi pajjiżi mxerrda mad-dinja kollha.

Fl-evalwazzjoni tagħhom, din l-aġenzija tħares, fost l-oħrajn, lejn il-likwidità tal-bank; ir-riskji fuq is-self li jkun qed jagħti il-bank u kemm jiġġenera profitti mill-operat. F'dan ir-rigward, il-BOV ħareġ bl-unuri kollha u kien imfaħħar għat-tmexxija għaqlija tiegħu. Imma Standard and Poor's xorta dehrilhom li għandhom inaqqsu l-grad li jagħtu lill-BOV; u taw ir-raġuni għaliex wasslu għal din id-deċiżzjoni.

Ir-raġuni ewlenija li nġhatat għaliex taw grad inqas lill-BOV ma kienx daqstant imħabba xi nuqqas tal-bank innifsu iżda minħabba perċezzjoni li teżisti fuq is-sistema tal-operat tal-banek Maltin. Din il-perċezzjoni mhix negattiva żiedu jgħidu, li hija minħabba l-allegazzjonijiet, li sa issa huma infundati, li qed jissemmew fil-midja.

F'kelma waħda, ir-reputazzjoni tagħna saritilha ħafna ħsara. Wieħed ma jistenniex aħjar. Ghid kontra Malta llum, għid kontra Malta għada, fl-aħħar il-perċezzjoni tal-barranin fuq is-settur bankarju u l-

awtoritajiet regolatorji Maltin tittappan u r-riziżultat ikun li l-istituzzjonijiet barranin jibdeu jaraw u jevalwaw lill-entitajiet Maltin b'lenti surreali u jibdeu jiġu riziżultati negattivi fuqna. Dan huwa każ klassiku u eżempju ċar ta' x'jiġri meta ngħidu li qed issir ħsara lil pajjiżna.

Din il-kampanja ta' ħsara fuq ir-reputazzjoni fuq l-istituzzjonijiet Maltin wasslet biex *Rating Agency* internazzjonali, għalkemm ma sabet xejn fit-tmexxija għaqlija tal-bank ewlenin ta' Malta, għajr li, bħal numru ta' banek oħrajn li jkollhom xi kawża pendent kontra tagħhom fuq xi negozju li jkun għamel tul l-operat tiegħu, ġie kkastigat minħabba il-perċezzjoni negattiva li teżisti fuq bank ieħor li jopera minn Malta. Hawn qed nirreferi għall-Bank Pilatus. Minħabba l-kampanja negattiva kontra il-Bank Pilatus, spiċċa jsufri l-BOV.

Wieħed bilfors jistaqsi x'kienet ir-raġuni vera wara din il-perċezzjoni negattiva fuq il-Bank Pilatus? Forsi kien hemm xi awtorità regolatorja tal-banek li investigat lil dan il-bank u sabet li kien involut f'dak imsejjaħ hasil ta' flus, bħalma ġew misjuba ħatja banek kbar ewlenin li joperaw f'pajjiżi ewropej oħra? Ir-risposta hija le. Fil-fatt, wara investigazzjoni magisterjali, instab li dawkl-allegazzjonijiet li l-Bank Pilatus kien qed għaddej b'hasil ta' flus u tranzazzjonijiet bejn l-Azerbajġan u politiċi Maltin, kienu kollha

gideb. Nafu biżżejjed li din il-gidba damet titwemmen, minn min ried jemminha, għal ħmistax -il-xahar sħaħ. Tefgħat ukoll dell ikrah fuq il-Prim Ministru tagħna li wassal ukoll li jintefa' dell ikrah fuq il-pajjiż kif ukoll fuq il-banek Maltin.

Biex issa titneħħa din il-perċezzjoni negattiva, irid jgħaddi ż-żmien. Għad fadlilna żmien twil biex l-effett negattiv li dak il-gideb u dawkl-allegazzjonijiet ħallew fuq Malta, imorru u Malta terġa' tikseb ir-reputazzjoni tajba li kienet tgawdi. Sakemm dan isir, se jkollna sitwazzjonijiet fejn Malta u organizzazzjonijiet Maltin se jrin ikollha, ingustament, ibatu konsegwenzi negattivi. Dan hu dak li għadda minnu il-Bank of Valletta li tnaqqaslu bi grad il-*credit rating* tiegħu.

Ikollna nammettu li hija xi haġa mhux sabiħa. Però, irid jieħu u jerfa' r-responsabbiltà, min gideb u min mexxa l-gidba barra minn Malta, fil-Parlament Ewropew, mar-*rating agencies* u fil-*gurnali* mad-dinja kollha. Żgur li l-Ministeru tiegħi għamel l-almu kollu tiegħu biex ixerred il-vera stampa ċara ta' dak li qed jiġri ġewwa Malta u jtaffi xi ftit l-impatt negattiv fuqna ta' dak il-gideb.

Fejn jidhul is-settur bankarju, b'wiċċi minn quddiem ngħid, li tul dawn l-aħħar ħames snin bħala Ministru u fl-erba' snin ta' qabel, meta kont membru Parlamentari Ewropew, dejjem ħdimt qatigħ biex

ikun hawn iktar regolamenti u liġijiet b'saħħithom biex ikompli jonqos ir-riskju għas-settur bankarju. Permezz ta' miżuri li ddaħħlu tul din il-medda ta' snin, il-poplu jista' jserraħ rasu li l-flus li wieħed iġemma u li jinvesti mal-banek, ikunu iktar fis-sigur.

Dan qed jirnexxielna nagħmluh b'miżuri bħal meta waqafna fond ħalli jekk ikun hemm xi bank li jfalli, id-depożitanti jkollhom dan il-fond biex jieħdu flushom lura, dejjem sa ċertu ammont. Daħħalna legiżlazzjoni biex il-banek inaqqsu r-riskji li jieħdu u biex iżidu l-kapital tagħhom. Bħala pajjiż, daħħalna kull regolament li ħareġ minn istituzzjonijiet globali, bħal OECD; il-Bank Dinji; il-Fond Monetarju Internazzjonali u l-Unjoni Ewropea, li kollha huma mmirati biex isaħħu s-settur finanzjarju u jipproteġu l-investitur iż-żgħir. Dan l-iktar fid-dawl tal-kriżi finanzjarja li faqqgħet fl-2018.

Illum nista' ngħid, b'kunfidenza kbira, li l-familji Maltin jistgħu jserrħu moħħhom mill-fatt li l-istituzzjonijiet finanzjarji tagħna, huma rregolati u sorverjati iktar mil-qrib u aħjar biex jonqsulhom ir-riskji li dawn il-banek ifallu. Fil-fatt kien għalhekk li l-Bank Ċentrali stqarr pubblikament li s-settur bankarju lokali hu wieħed b'saħħtu, reżiljenti, profitabbli u likwidu.

F'dik li hija reputazzjoni, reputazzjoni negattiva li gibnieha b'idejna, aħna rridu nħassru dan id-dell ikrah li ntefa' fuqna. Naraw li dawn il-qlajjiet fuq l-istituzzjonijiet tagħna, jieqfu darba għal dejjem, speċjalment meta dawn il-qlajjiet ikunu bbażati fuq il-gideb.

Ma tagħmilx ġid li Malti imur jitellem b'mod negattiv, jew kif ngħidu bl-Ingliż *bad mouthing*, dwar l-iktar pajjiż li suppost hu għaziż għalih, li huwa pajjiżu.

Nisperaw li minn dan kollu nisiltu tagħlima bejn il-partiti m'għandux jeħel miegħu l-pajjiż kollu.

B'agħir bħal dan li sar bl-aktar mod sfaċċat minn uħud fi ħdan il-Partit Nazzjonalista jbatu l-familji Maltin kollha. Inkunu qegħdin nohonqu it-tkabbar ekonomiku tal-pajjiż li jwassal biex jonqsu l-impjeggi. Nisperaw li t-tagħlima dawn it-talin ħaduha u jibdeu jagixxu ta' Maltin li jħobbu lil pajjiżhom.